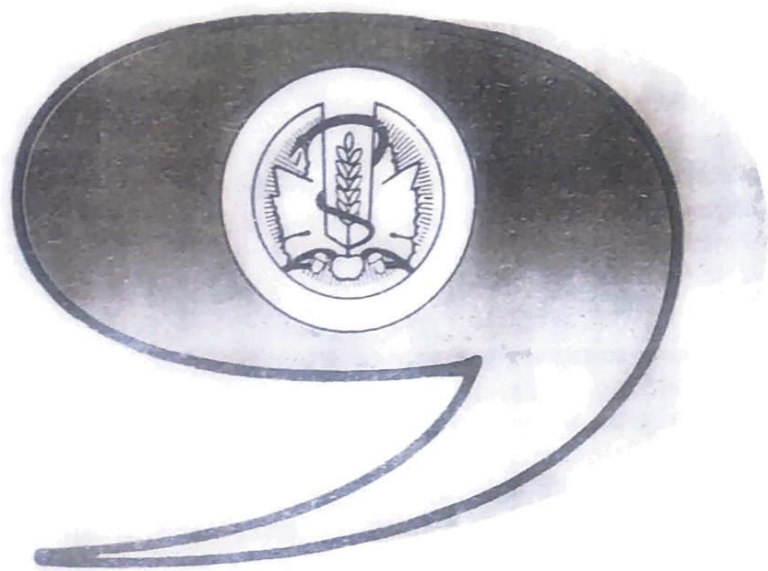

DRUŠTVO ZA ZAŠTITU BILJA SRBIJE

Pogubojé Jelenc

JUGOSLOVENSKI
SIMPOZIJUM O
ZAŠTITI BILJA

ZBORNIK
REZIMEA

VRNJAČKA BANJA, 1-5. decembra 1992.

aprila obavljena je veštačka inokulacija biljaka u jednoj trećini sudova, jedna trećina je tretirana Bayfidan-om da bi se biljke zaštitile od spontanijih infekcija, dok je jedna trećina sudova ostala nezaštićena. Ocena intenziteta napada obavljena je kod zrelih biljaka kod kojih je posle žetve određena masa nadzemnog dela i zrna po biljci, broj izdanaka, broj zrna i masa 1000 zrna.

Dobijeni rezultati pokazuju da je sorta Francuska bila znatno osetljivija prema ovom parazitu, kako pri veštačkoj tako i pri spontanoj infekciji. Intenzitet obolenja u ovoj godini bio je niži nego u ranijim godinama zato što je inokulacija obavljena dosta kasno. Kasni razvoj bolesti se manje odrazilo na smanjenje biomase bolesnih u odnosu na zdrave biljke, a znatno više na smanjenje prinosa zrna. Ukoliko smanjenje prinosa pod uticajem crne rđe pri svim varijantama ishrane bilo je veće kod sorte Francuska nego kod Skopljanke. Mada je intenzitet napada bio najjači pri kompletnoj ishrani stepen smanjenja prinosa bio je najveći pri ishrani samo azotom (bez forsofora i kalijuma). Različita ishrana i osobine sorte su više uticali na broj zrna po biljci, dok je crna rđa pri veštačkoj inokulaciji više uticala na nalivanje zrna. Uticaj rđe pri spontanoj infekciji na prinos i komponente prinosa bio je znatno manji.

(7) UTVRĐIVANJE STEPENA RIZIKA OD NAPADA *Puccinia recondita tritici* KOD SORTI PŠENICE

Jerković, Z., Jevtić, R., Pribaković, M.,

Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad

Većina sorti pšenice koje se gaje u proizvodnji, ispoljavaju nekompletnu otpornost prema parazitima. Stepennjenog ispoljavanja zavisi od sastava populacije parazita po virulentnosti i uslova spoljne sredine. Da bi se određio stepen otpornosti prema *Puccinia recondita tritici*, što je jedan od predeuslova za ekonomično gajenje u proizvodnji, bila su potrebna ispitivanja u poljskim uslovima tokom više godina. Ta okolnost je nepovoljna, pogotovo kod širenja novih sorti.

Pokazatelji nekompletne otpornosti, dužina latentnog perioda 50 (LP 50) i uspešnost infekcije (IE), koji se utvrđuju u kontrolisanim uslovima, AULRC (površina ispod krive razvoja lisne rđe) i LR index (originalna formula u kojoj je kao pokazatelj nekompletne otpornosti korišćen AULRC) su u vrlo visokoj korelaciji (Jerković i sar., 1989, Jevtić, 1992.). Navedeni

pokazatelj pojedinačno, a i u formulama u kojim su oni u međuzavisnosti, ukazuju na stepen rizika od napada *Puccinia recondita tritici* već na osnovu jedno ili dvogodišnjih rezultata testiranja u poljskim i kontrolisanim uslovima. Metod je proveren na osnovu rezultata LP 50, IE, LR indexa, LP 50×100/IE i LP 50×10/IE x LR index za 1990 i 1991. godinu koji su korelirani sa intenzitetima zaraze u periodu 1983—1988., kod osam sorti. LR index je računat u odnosu na pet standardnih sorti. Međuzavisnost je visoka i vrednost koeficijenta korelacije kreću se u granicama —0,66—0,90.

Dobijeni rezultati ukazuju da je uspešnost infekcije najpouzdaniji pokazatelj nekompletne otpornosti kod sorti pšenice u našim uslovima.

(8) SISTEM GEN-ZA-GEN ODNOSA KOD OTPORNIH
GENOTIPOVA PŠENICE I PRISTUPI I METODE ZA
EVROPSKO-MEDITERANSKU ANALIZU POPULACIJE
Puccinia recondita tritici

Bošković, M., Bošković, Jelena

Poljoprivredni fakultet, Novi Sad

Pristupi i procedure se prikazuju u delovima — Centralni poljski rasadnik, Centralno testiranje sejanaca, Kooperativno testiranje sejanaca i Regionalni poljski rasadnici (ELRWN).

Prvi rezultati za analizu populacije *Puccinia recondita tritici* se odnose na testiranje bogate genetske plazme međunarodnih rasadnika rđa pšenice, kao i CIMMYT-ovih jarih rasadnika u odraslom stadiju biljaka i stadiju sejanaca prema dvadeset odabranih virulentnih kultura patogena. U isto vreme detaljno je testirano 855 hibridnih kombinacija iz našeg programa akumulacije gena otpornosti, kako su stadiju odraslih biljaka tako i prema dvadeset kultura *P. recondita tritici*.

Za genetsku diferencijaciju otpornosti ovoga materijala upotrebljena je Boolean-ova matematička obrada i modeli interakcijskih odnosa, kao i serije matematičkih funkcija koji se u kraćem obimu iznose u ovom radu. Na osnovu ovih radova odabrano je dvadeset genetski različitih izvora otpornosti, kao i deset genetski različitih jarih izvora otpornosti, kojima je priključeno pet kontrolnih Lr linija. Ovaj prvi rasadnik će biti testiran na širokom Evropsko-Mediterranskom epidemiološkom području.